

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
 Na pol roka — — — — 1 " — "
 Na štvrt roka — — — — " 60 "
 Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :
Dr. JOZEF JANDA.

*Redakcia a vydavateľstvo : Budapest,
 VIII. ker., Józsefkörút 35.*
 sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je
 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Sv. Barbora a Alžbeta.

Pomoc najistešia.

Mnoho trpkých právd povedali iste dve osoby. Na kňazstvo sa to zľahovalo, zvláštne na tých, ktorí nenosiac blaho veriacich na srdci, so zapredaním zásad svojich, za medovými motúzky behali. Smutná vec je to, že takí sa naši; smutnejšia ešte ale, že niektorí z bojszlivosti snád, že by mohli cesty svoje a plány prekaziť, osvedčujú sa, že to oni nepísali, a hovoria, že za dobro neuznávajú toto pokračovanie. Tomu sa tešme; predsa nezostala pravda za dvermi: povšimnú-li si ju mnohí. Jední zchvalujú pokračovanie „Zelosusa“ druhí ho hania; ale všetci sú presvedčenými, že pravdu povedal. Ja tiež podpisujem každý riadok jeho. Nevyjadril všetko, čo by bol mal povedať, ale tomuto odpomôženo bolo. Rozumnejší muž vzal pero, a tento napísal to čo on vynechal. Toto s radosťou naplňuje srdcia naše, že sa aj medzi hodnosťarmi najdú takí, ktorí poukážu na smutné pomery naše.

Len-že není dost ani toto; my musíme odpomôcť čím skôr týmto nehodám. Organizácia nám je treba v opravdivý prospech ľudu a cirkve sv. Či nevidíte, že sme všetci roztratení? Tak vyzierame, ako ovce bez pastiera, ktoré tam idú, kde sa im chce. Jeden na pravo ľahá, druhý na ľavo; jeden má také záujmy, druhý zas inakšie: a málo je tých opravdivých mužov, ktorí by len dobro ľudu svojeho a česť Božiu vždy mali na srdci. Či není pravda? Neboli by sme my o mnoho pevnejšími, keby sme všetci spolu držali a svedomito pracovali? Ni t tej moci na svete, čo by nás premohla; na každom mieste by sme zvíťazili museli, keby sme boli múdre zorganizovaní.

Toto je nevyhnutelne potrebné, lebo duch pohanský a židovský sa začína tisknúť aj do Cirkve sv. Ako sa to ale stane? Tak že my všetci, ktorí sme zaujatí za ľud a za jeho povzdvihnutie v jednotlivých okresoch smelo vystúpime proti tým, ktorí sa za ľud nezaujímajú. Týchto napadneme primeraným spôsobom a vyzveme každého, aby rokoval nad pokračovaním jejich. Keď nie inší tak smelí horlivci nech sa zaujmú za toto! Toho nech sa neboja, že snád starší spolubratia ich napadnú; týmto my pomôžeme potom a ukážeme im, jako sa treba s jedným horlivým kňazom rozprávať. Veď títo páni si to myslia, že sa už nedá odpomôcť, kdežto s učinko-

váním svojim by sa mali napred postaviť, lebo ho mnoho ráz nepreukázali. Oni sú príčinou toho, že teraz tak smutno stojíme; my musíme niesť pokutu starých časov.

Keď sme už vyslovili náš návrh, usilujme sa čím viac priručencov nadobudnúť, a každého povzbudiť k tomu, aby pristal na to, čo sa tu uzavre. *Uzavretia musia byť vždy vážne a vždy to mať pred očami, ktorý muž sa na túto, lebo na onú stanicu lepšie hodí.* Keď sme takéhoto vynašli, uzavre sa to, že jedine len tento ju smie pýtať; každý inší musí odstúpiť: a tak veci bude spomožené; ten ju dostane, ktorý bude mať záujmy veriacich na srdci, a musí byť vymenovaný.

Dozaista sa toto veľmi ideálnym zdá a neprevedetelným. Tak je; ale či kňazstvo nemá toľko morálnej sily aby to previedlo? Či ono nemôže so svojim vplyvom to dokázať, že samo od seba začne preinačenie týchto neprajných pomerov. Jak si my nepomôžeme, druhý nám nepomôže; tam budeme kde sme boli: otrokmi nepriateľov našej cirkve. *Pomoc najistešia je v tom, že kňazstvo takto bude samostatným, veľký vplyv majúcim, a každý si ho bude vážiť.* Ja v mojom okrese, keď sa na to dám, previesť to musím, čo by sa čo robilo. Zvolám svojich spolubratov, predostrem vec zrejmo, vyzvem všetkých, aby mienky svoje vyjadřili, a takto ukujeme ohnivo také, jaké tak ľahko nepreláme nikto!

Keď sa takéto ohnivá v jednu reťaz spoja, moc naša bude tým istejšia. Slabí budú nasledovať pevných, krehkí neohrozených, den-glaví zmužilých: a cirkev začne kvitnúť. Nebude si patrón s nami rozkazovať, lež my s ním. Toto nahliadne aj vrchnosť naša a za dobre uzná, že sme sa tak zorganizovali. Ten bude vodcom, koho my budeme chcieť mať, a nebude kňazstvo spotupené, že milosť hľadá takých, ktorí sú není hodní, aby na šlapaje poriadneho kňaza stúpili.

Jedno je však nevyhnutelne potrebné, keď chceme isto odpomôcť týmto pomerom. Všetci sa musíme zaujať za toto; z okresu do okresu sa musí zaviesť táto organizácia, lebo ináč sme zas len tam, kde sme boli. Nie závisť a opovrhovanie druhých, masné hrnce a veľký dôchodok majú stáť pred očami našimi: lež opravdivé povzdvihnutie ľudu katolíckého, dôstojnosť kňazská, anjelské povolanie každého duchovného pastiera.

Snáď sa niektorí zasmejú nad týmto! O ano; vieme my dobre, že takýchto sa mnoho najde, ale to nič nevádi na veci; blázon sa smeje obyčajne bez príčiny. My však to dokladáme, že toto musí nastúpiť už či s dola, či s hora. Každý rázny kňaz by sa mal zaujať za tak prosperujúcu vec. S týmto by sa charaktery krásne množili; dobrí by sa usilovali ešte lepšími byť; zlí dobrými; lahostajní horlivými; a vec svätá by k víťazstvu prišla. Nie lahostajní by boli ne jeden ráz vo predku lež mužovia poriadni, ktorí povolanie svoje vedia ceniť. Spravodlivosť by musela panovať, a nie rodinné sväzky, švagarstvá a kmotorstvá, ruky stiskanie by boly vyznačené.

Rozmýšľajte čím viac nad týmto drahí bratia! Keď sa nepôjdeme ani jeden korif, veď len rabinom židovským nedajú katolícké fary. Toto je záujem všeobecný, pri ktorom nie osobníckarstvá, lež jedine sláva Božia a duševný prospech by mal každý na srdco si brať. Nie koľko tisíc budem mať, jako dobre budem žiť, či sa budem môcť v koči vozit a pekné kone mať: ale za koľko duší kresťanských som zodpovedným; či ich ja budem vedieť k Pánu Bohu priviesť? — toto by si mali tí páni mudrú na srdce vziať!

Nenechajme túto vážnu vec spať; nech každý prispeje rozumom svojim k tomu, aby bolo odpomôženo otroctvu našemu. Ja som za najistejšiu pomoc to držal, čo som predložil; kto vie lepšiu cestu, nech prednese. Som istý že každý čestný muž suhlási s mojou mienkou; a preto volám z hĺbín srdca môjho: bratia drahí, príjmite ju, a odpomôžte tým smutným pomerom, v ktorých sme postavení!

Dekan d ý.

POLITICKÉ CHÝRY.

List Bánffyho. Dľa časopisov ktosi ukradol list, v ktorom je reč o úradníkovi Adalbertovi Gellér, na ktorého Bánffy skrze ministra železníc jemný nátlak činil. Liberáli veľký strach mali, že aj túto záležitosť použije Iavičiacťvo proti Bánffymu na sneme. Ten list sa síce dostal do rúk jedného vodcu Iavičiackeho, lenže tento ho nepoužije; Bánffy i z toho má dosť, že sa vôbec obecenstvo dozvedelo o tomto páde. Jako „A.“ píše, Gellér je telom dušou privržencom národnej strany.

Kalvinský hlas o Bánffyovom sneme. Kalvinský časopis „Szabad Sajtó“ nasledovne veci píše: Nehaneblivejšie ešte nikdy nezúrila korupcia a politická nemravnosť v uhorskom obecnom živote a parlamente, jako pod slavným panovaním baróna Bán-

ffyho. Tajif sa nedá, že i dávnejšie podplácaly a násilie činily panujúce strany; lenže mali ešte tolko citu statočnosti, že nielen že sa nachvástaly s tým, lež ešte to zapieraly, aby aspoň tvar obecnej mravnosti zachovali; dnes ale verejne vystupujú rytieri nemravnosti a bez hanby hlásajú: hej, peniazmi, vínom, a pálenkou a násilným užívaním našej moce sme sa usilovali panovanie sebe zabezpečiť, zakiaľ je to len možné. Atď... Ablegátsky stav už nenie odmenou vlasteneckých zásluh, lež obyčajným gšeftom medzi voličami a zvoleným. A tak z čiastky prírodnou vecou sa to zdá byť, keď vyslanec nehľadí na blaho a rozkvet vlasti, jako by to povinnosť statočného vlastenca mala byť, lež hľadí na svoje záujmy a usiluje sa použiť záujmy národa a obetovaním svojho mravného citu tie peniaze nazpäť dostať, ktoré od neho dostali voličia pri volbe. atď.

My dôverujeme-li ešte v budúcnosti národa, to má svoje korene v tej pevnej viere našej, že prozretnosť, ktorá behom tisíc rokov zachovala túto vlasť a ľud uhorský, nesníme s nás svoju ruku konečne... Dôverujeme v prozretnosť Božej, že príde čas, v ktorom doláme genius národa svoj kamenný hrob, a my radostne budeme volať k nemu: Alleluja. Z mrtvých vstal! Toto sú doslovne preložené odseky toho kalvinského hlasu. Vysvetlenie s našej strany by celkom zbytočné bolo.

Porážka liberálov. V Kúnfélegyháze 13-ho nov. pojednávalo sa nové zostavenie sústredného výboru. Do hromady hlasovalo ich 114, a síce s takým výsledkom, že Iudáci zvíťazili a svojich kandidátov zvolili s hroznou väčšinou. Na konci zasadnutia navrhol fiškál dr. G. Zambó, aby sa nevzalo v známosť biskupské z úradu odstránenie profesora náboženstva. Iudáci zas tvrdili, že biskup rozkazuje so svojimi kňazmi; koniec hlasovania bol ten, že liberáli len 15, Iudáci ale 90 hlasov mali.

Stoličné volby. V Liptove už boly stoličné volby, ktoré slabo vypadly, pretože len notára E. Lehoczky boli v stave Iudáci sbuktatovať. Obec Lúčky sadla na lep liberálnym sľubom. — V Magyar-Óváre všetci liberálni kandidáti sú sbuktatovaní; kresťanský smýšľajúci mužovia Iavičiacť sa dostali do stoličného výboru. — V Jagri Iavičiacťvo skvele zvíťazilo. Všetci liberáli sú sbuktatovaní. Szederkényi, proti ktorému si najviac brúsili zuby, na dvoch miestach zvíťazil. V čanádskej stolici Kossuthova a Bánffyova strana spojily sa pri stoličných volbách; len takým spôsobom sa stalo, že opravdiví Iavičiacť Iudáci a neodvisliaci nemôhli zvíťaziť. Aj Kossuthova hviezda šťastia zajde čo chvifa. — V Komárne, kde Iavičiacťom liberáli do čiernej kňazskej strany nadávali, samí liberáli sú zvolení. V baraňanskej stolici nad bývalým podžupanom zvíťazil farár Jozef Késmárky. V šopronskej stolici zvíťazili len 3 liberáli, Iudákov ale zvolené je šesťkrát tolko, čili 18. — V kisuc novomestskom okrese liberáli zvíťazili; predseda hlavný služný Imrich Haydin ani len dôverníkov nedoprial Iudovej strane. I táí vtáci sa tam najšli, ktorí Iudákom voličom cedule vytrhali z rúk. Hersky sa choval správca fary Czvinček, ale to všetko neosožilo. Proti volbe zadá sa appellacia. — V gemerskej Tomášovej navzdor všetkého násilnenstva zvíťazil ohromnou väčšinou r. k. farár Ludevit Molnár. V osgyanskom okrese jeden sedliak Iudový je zvolený.

Spojené Štáty a Španielsko. Spojené Štáty napadly a prevládaly Španielsko pre ostrov Kubu, na

ktorej dlhé časy trvalo prelievanie krvi. Po skončenej vojne v Paríži pojednával miešaný (americko-španielsky) výbor podmienky pokoja. Americkí poverení výborníci veľmi nemilosrdne vytrvali pri prevedení podmienek, o akých Španielsko ani počuť nechcelo. Ešte horšie to vyzerá pre Španielsko teraz, keď v Spojených Štátoch tak vypadly volby, že väčšina vyslancov žiada, aby Spojené Štáty tak jednaly, jako to činia veľmoci v Európe, to jest žiadajú veľké vojsko, mnohé lode. Anglicko hľadá priateľstvo Spojených Štátov proti Risku v Číne a proti Francúzsku v Afrike. Španielčania môžu byť tedy prichystaní i na to najhoršie. Jedine z toho čerpajú koľkú teľkú nádej, že v ceste domov nemecký cisár stavil sa v Španielsku; myslia si, že tento nedovolí, aby Španielsku aj Filipové ostrovy byly odňaté.

Jednanie židov. Bez všetkého komentáru a vysvetlenie podáme židovský obežný list, ktorý vydala „Alliame universelle Izraelite“ dľa časopisov: „Germania“, „Gazetta narodova“ a ktorého osnova dľa „Alkotmányu“ nasledovne zneje:

„Milovaní bratia!

Na celom svete nezodpovedá našim záujmom žiadna krajina lepšie, jako Haľč. Nech je teda táto krajina celkom našou — usilujte sa tam všade celkom vytisnúť kresťanov, doposiaľ nadobudnuté položenie udržať a buďte rozkazujúcimi pánmi celej krajiny. Milujte sa nadobudnúť si všetky kresťanské statky a pánmi byť v nich. Na koľko nemáte k tomu prostriedkov, dostanete od nás, nech hockoľko potrebujete.

K tomuto cieľu slúžiace milodary zbierame a výsledok už i doposiaľ je nad všetko očakávanie. Všetko najlepšie ide, dľa našej žiadosti. Aby haľčský pozemkový majetok z kresťanských rúk výlučne do vašej vlastnosti mohol prejsť, — v zbieraní súčasťuje sa aj naša peňažná aristokracia. Milodary prichádzajú od baronky Hirsch, od br. Rotschild, od Bleichölera atď.

Chýfne sa tedy milovaní spoluveriaci celou silou a účinnivosťou do práce, aby sme pred seba vzaty cieľ čím skorej obsiahli dľa sdeleného spôsobu.“

Tento list sme doslovne preložili z „Alkotmányu;“ poznámky nedáme k nemu, aby sme neboli obviňovaní, že proti židom búrim. Tu není reč o uhorských židoch, lež o mezinárodnej „Alliame universelle Izraelite.“

Koloman Tisza na zasadnutí stoličného výboru vo Veľkom Varadíne búril proti obštrukcii ľavičiakmi na krajinskom sneme vedenej tým, že jestli nedostane vláda do 1. januára rozpočet, nedostanú nekatolíckí kňazi podporu polepšenia platu (korguu). Lenže tento politický starý generál zabudol na to, že ani bez obštrukcie by nedostala vláda rozpočet do 1. januára; potom ale dľa nariadenia ministerského všetci nekatolíckí kňazi dostanú kongruu, ktorí zadajú prosbu do 30. júna r. 1899; korgua ale prisľúcha od 1. jan. r. 1899. Snáď aj Tisza vedel o tomto. Vyhováral svoju nekďajšiu obštrukciu. Proti tyranstvu ľavičactva vraj treba ostrejšie prostriedky upotrebiť. Na konci reči navrhol, aby aj biharská stolica zadala prosbu pisebne krajinskému snemu proti tej obštrukcii namerenú, čo sa aj prijalo.

Aradský hl. župan. Už viackrát spomenuté bolo, koľkú summu zpreneveril v aradskej stolici

Kri.án. Dľa najnovšej povesti tamejší hl. župan Ladislav Fábrián je odhodlaný vzdať sa svojho úradu. Príčina tohoto kroku jeho dľa kombinácie by mala byť tá, že ho veľmi napádali pre nedostatočné dozorstvo. Jeho nástupcom má byť Georig Lázár, terajší békéšsky hl. župan.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 10. nov.

Národný vyslanec Blaskovics povedal, že ministerpredseda nemá právo miešať sa do volieb. V záujme svojej vlastnej statočnosti nič nemá činiť, prečo by upodozrievaný byť mohol, že pri volbách zneužíva svoju moc. Alexander Blaskovics len na krátko rečnil, ale tým neprijemnejší bol liberálom. Juló Sághy na začiatku reči napadol vládu pre volby. Napomenul liberálov, aby viac milovali vlast, nežli Báffyho. Napomenul aj neodvisliakov Öatvesa a Olayho, aby nehatali ľavičiakov v boji proti vláde. Mikuláš Lakatos oslovil vládu, aby uznala svoje chyby. Lenže Báffy nemá k tomu smelosti, lež radšej preč uteká. Báffy sám povedal, že o statočnosť sa on veľmi nestará. Dobré by bolo, keby Báffy ešte raz do školy chodil a naučil sa, čo je statočnosť. L'udevit Olay vyhováral sa, že nebere účasť v boji. On má strach o parlamentarism. Vysmiali ho všetci ľavičiáci za to. Liberáli ale schvalovali jeho reč. Napadli ho potom: Sághy, Bolgár a Polónyi. Ján Wittmann vtipne a obratne odpovedal liberálnym rečníkom. Koniec jeho reči takto znel: Šliapanie zákonov, ozbíjanie práva, násilie, politické prenasledovanie so strany ministerpredsedu: na to sme už zvykli. Aby ale tak zachádzal ministerpreda s daným slovom iného, na to ešte nebolo pádu. Jozef Madarász povedal, že ostro treba bojovať v záujme vlasti. Vláda zfalšovala volby: liberálom povedal: Vezmite nám už raz preč ten trpký kalich. Poslúchnite starca, ktorý už 50 rokov účinkuje na sneme. Ja mám starosť o vlast! Páni moji nepredajte vlast. Pom zatvorené, a hneď i verejné zasadnutie koniec vzalo.

Zasadnutie 11. novembra.

S veľkou pozornosťou serevázala snemovňa vyslancov reč národného grófa Michala Esterházy, ktorý ostro napádal vládu. On neverí, že by snemovňa rozpustená bola, lebo nečíta v novinách o nových gófoch a barónoch. Keby ale predseda rozpustený bol snem, smelo by sa mohlo na čelo domu vypísať: Tento dom je na predaj. Gr. Štefan Tisza zatracoval obštrukciu. Báffy má právo mlčať, keď to záujmy vlasti žiadajú. (Smiech). Cirkevná politika zväšila počet liberálov. Cirkevná politika a nie nadužívanie a peniaze činily volby. Ľavičactvo len preto robí obštrukciu, ponevác nemá sily k pojednávaniu vážnych predmetov (Veľký krik). Netreba vždy spomínať záležitosť Dessöeffyho. Jestli ľavičiáci vytrvajú v boji, liberáli tým lepšie vytrvajú pri Bánffo i (Erdrey: Vydržaní vytrvajú). F. Horánszky osvedčil, že tam není sa o čo báť, kde je peniazmi kúpený snem. Taký falošný parlament treba rozdrúzať. Tisza osočoval národnú stranu (Lukáč: Jeho otec v Ríme žo-

bral pomoc). O *Förster*: Volební predsedovia nechceli poznať voličov, financi a exekútori ale celkom ľahko ich našli. Vie aj poviedku. Kohn: Schwarz ty sa zráhaš. Schwarz: Banku som otvoril Kohn: A jako? Schwarz: S dlátkom! — No aj s Bánffyom je to tak: on sklep otvoril s dlátkom v Alexandrovej ulici (Smiech). Vtipne česal Albert *Mezőssy* Tiszu, ale aj Bánffyho. Ustavične pretrhovalo jeho reč éljenovanie a čapkanie. *Kossuth* interpeloval, či je to pravda, že v ústave kadetov sa postaví socha Hentziho? Bánffy sa bránil, že to kráľ rozkázal, tedy on tak činí. Väčšina prijala odpoveď Bánffyho.

Zasadnutie 12. nov.

Ešte vždy je v reči denný poriadok. Albert *Bernát* ponosoval sa, že veľmi je v Uhorsku podkopaná osobná sloboda. (Výkrik: To je ovocie volebného násilia. Násilenstvo všade!) G. *Tóth* vyslovil, že slúbením samostatného colného územia len to chcel ministerpredseda docieľť, aby neodvisiaci sa nehýbali (Polónyi: Jednoducho oklamal ich). Ministerpredsedstvo a hlavné kortestvo nenie jedno. V Uhorsku len ponižená nevedomosť príde k dačom. Bánffy môže oznámiť, že zničil ústavu, slobodu osoby, tlače, volby, národnú statočnosť, dôveru v slove statočnosti, jedno ale zostalo: Dezider Bánffy (Čapkanie a éljenovanie. Polónyi: Hnieť jablko). V Rakúsku nenie ústavy, uhorská ústavnosť ale je tiež nepravdivá. Povinnosťou každého Uhra je na tom byť, aby Bánffy oddialený bol. Potom rečnil liberál Jozef *Kristóffy* (Štefan Károlyi ho okríkol: (Vlani ste ináč vypráviali), ktorý predtým ľavičiakom bol. Ustavične sa odvolával na reči Tiszu, Ghyczyho a Deáka. Ľavičiaci ho neprestajne pretrhovali. Na konci reči, čo kadý vopred vedel, prijal zákonný návrh o dennom poriadku. Fige *Kristóffy*ho na posmech obrátil vo vtipnej reči *Mezőssy*, ktorý dokázal, že *Kristóffy* naopak mudroval, ako čo na základe reči Apponyiovej Bánffyho prijal. *Pulsky* napadol *Mezőssy*ho, že z jeho reči uvedené slova zle rozumel. Na čo mu vtipne oľvetil *Mezőssy*: To už dávno bolo, že ste mi vy prednášty držali, Úprimne vyznávam, že ani vtedy som vás nerozumel, ani teraz vás nerozumiem. (Zvučný smiech a čapkanie u ľavičiakov) Nasledovala interpellacia Polónyiho, ktorý pýtal sa ministra vnútra, prečo kázal policii sťahovať peniaze vsadzačov 3600 zl. Pýta sa ho, či je ochotný tie peniaze vrátiť, a keď nie, čím odôvodní to, že neshabal na podpísanie, ktoré Bánffy verejne uznal, sobrané peniaze? Či je ochotný pán minister vnútra svoje nariadenie vzťahovať aj na volebné peniaze? (Smiech a plesanie na strane ľavičiakov)

Zasadnutie 14. nov.

Pod predsedom Langom prvým rečníkom bol národný vyslanec *Mihályi*, ktorý veľmi slabučký hlas má. O kvóte rečnil. Liberál *Szentpályi* odsúdil jednanie ľavičiakov. Jozef *Jagics* člen národnej strany pýtal sa Tiszu, či pri volbe menej stoja hlasy kat. farárov, nežli hlasy židov? Človek nemôže dôverovať ani v loyality ani v úprimnosti Tiszovej. Ľavičiaci nevedie proti Bánffyho osobný boj, lež bojuje proti tomu rozmeru panovania, ktorý Bánffy zastupuje. A. *Kalocsay* mimostranný vyslanec povedal, že Bánffy tak činí, jako figársky Hodža. On totižto M. Hamedánom mal také čo predniesť, za čo by ho boli zabili. Povedal tedy, že oni i tak vedia, čo on má kázať. Odpovedali, že vedia. Druhý kráľ zas tak začal kázať,

vtedy ale veriaci povedali, že oni to nevedia. Na čo im on odvetil, že jako to môže on vedieť, čo oni všetci nevedia. Pri tretej príležitosti jedni kričali, že to oni vedia, druhí zas kričali, že to oni nevedia. On ale povedal, že tí, ktorí to vedia, aby to povedali tým, ktorí to nevedia. Aj Bánffy tak jedná v záležitosti vyrovnania. Denný poriadok neprijal. Národný vyslanec Imrich *Hodosy* povedal, že Št. Tisza udalostiam odporné veci tvrdil. Veľmi vtipne rozobral záležitosť colného územia. Ľavičiaci veľmi schvaľovali jeho reč. O *Ivánka* vopred oznámil, že chce napádať Bánffyho, prosí tedy liberálov, aby ho zavolali, lebo ináč sková sa. Čo Tisza povedal, to nedokázal, tedy pomlúval. Stoličné výbory preto protestujú proti ľavičiaci, lebo je v nich veľa židov, úradníkov, notárov, ktorí aj na svetle povedia, že je to zelené. Tisza je väčším dielom v bankách, kde tučné zlaté ryby loví. A ešte tento Tisza posudzuje Apponyiho a Horánskeho. Bánffy nenie hoden na tom mieste sedieť, on je nebezpečný človek. K vôli Bánffyho Št. Tisza pravde nezodpovedajúce veci hovoril. Prečo vystúpili z liberálnej strany: Károlyi, Rohonczy, A. Blaškovič? Snáď preto, lebo povetrie liberálnej strany je pristačonné? Akonáhle zaujme ministerpredsedský stolec ctihodný a statočný človek, hneď dostane idemnitu, ani neodvisiaci nebudú obštrukciu činiť. Sotrvávanie Bánffyho v ministerpredsedskej stolici je útok na slobodu, na zákon a na statočnosť. A preto neprijal denný poriadok vládou navrhnutý. Zvučné éljenovanie a čapkanie sprevádzalo reč *Ivánkovu*.

Zasadnutie 15. nov.

Prvým rečníkom bol Bánffy, bránil sa proti napádaniu ľavičiakov. Neľúbi sa mu a zatracuje taký druh kritizovania, jaký *Ivánka* vyslovil; seba povedomie mu zakazuje naň reflektovať. Gr. Štefan Tisza povedal, že jhootiec nepoužil moc v záujme svojej rodiny (Smiech na ľavej strane), lebo práve v čase vladárstva sa uňho zmätok stal v hmotnom ohľade, čo on musel do poriadku doniesť. Napádať ho môžu, jako chcú, on preto pokojne bude i ďalej po tej ceste kráčať. Ján *Hock* povedal, že Bánffy nemá právo bezpodmienečnú dôveru žiadať. Liberáli už dávno opustili základ Deáka. Prešiel čas, aby ľavičiaci koniec spravilo daromnej dohady. Treba veličenstvu sdeľiť, aké je naše položenie. Vládna strana má na všetko výhovorku: na zpreneverenie, na volebné nesprávnosti, aj na to, že vláda mlčí. Väčšina strach má o parmentismus; vtedy ale mlčala, keď o voľbách bola reč, ktoré v prvom rade boly namerené proti parlamentarismu. Po voľbách ticho bola krajina, ale sotva bolo tiché svedomie Bánffyho. V boji pokračovať treba. Snem potrebuje mučeníkov, ale nie takých, ktorí z vlasti žijú, lež takých, ktorý pre vlast žijú. (Čapkanie) Našu ústavu nech radšej rozdríape jeden lev, ako ju má 350 myší zo spižiarme vyslobodených hrýz. (Čapkanie). Ľavičiaci obviňuje v nenávisti ten ministerpredseda, ktorý divou nenávisťou prešiel cez ľavičiaci pri voľbách. Ľavičiaci o veľa viac miluje vlasť, ako že by nenávidelo Bánffyho. Slabým vodcom je Bánffy. Vilem *Boda* napadol mame'uka *Kristóffy*ho. Nádej má, že nezadlho prínde čas, v ktorom aj ulica bude kričať: Zprávy krajiny nedáme! L'udevit *Hentaller* povedal, že čo je Francúzsku Dreyffas, to je Uhorsku socha Hentziho. Mali nasledovať záverečné reči, lenže ľavičiaci popustili liberáli a privolili, aby sa vo stredu započaly tieto záverečné reči.

Zasadnutie 16. nov.

Dnes držaly sa záverečné reči. A. *Barrabás* svoj návrh odporúčal. Proti vláde ostro vystúpil. Najlepšie vraj bude, keď ľavičiaci mandát zloží. Pod rečou *Bárffyho* slyšať bolo výkriky: To nenie pravda, ľuhá; nehanebná lož! Von s ním, ministerpredseda pomluvá. Hlasovanie na návrhy vzhľadom na denný poriadok z čiastky na druhý deň sa odložilo. *Fraňo Bolgár* interpeloval v záležitosti ľšovania vína v Pätich-Kostoloch. Minister *Darányi* prisne pokračovanie sľúbil. Oslovil, aby každý oznámil, kto len vie o falšovaní vína. Aj *Ján Asbóth* interpeloval v záležitosti obecnej bezpečnosti v nohradskej stolici. Spolu prosil, aby sa veci čím skorej odpomohlo.

Interpellacia Jána Molnára.

Ctený dom! S jednej strany s radosťou sme sa dozvedeli, že je vo Viedni už po more: s druhej strany ale hrozne nás dotkol ten chýr, že sa on v Uhorsku šíri a síce už i okolo Dunaja. Tu je reč o tom more, ktorý nie ľudí, lež práva, slobodu a zákony kynozí. (Slyšme, slyšme!). Tento mor svoje bacilly v Uhorsku, v Budapešti, v laboratoriume ministerstva vnútra, zvlášte v bosorskej kuchyni osobitnej triedy ministerpredsedu kleje a zmáha sa skrze pánov a stoličných úradníkov (Smiech u ľavičiaci).

Doposiaľ totižto len na Horniakoch si dovoľovali liberálni páni tie kúsiky, jako vo Varíne pri prvej volbe. Sišlo sa tam veľa ľudu, asi 2000, čakali na zahájenie volby o 9. hodine. A ponevác volební predsedovia videli, že tam neosoží četníctvo, vojsko, podplácanie, odľahovali zahájenie volby do 12. hodine, vtedy zas zložili svoj úrad. Ľud bez výsledku musel sa domov vrátiť. (To je hanba!)

V sobotu som dostal jeden express list od spoľahlivého človeka, ktorý takto znie:

„Také veci sa prihodily v našom okrese, čo sme ešte nezkusili; 3—4. novembra mala byť volba stoličná. My ľudáci proti úradným kandidátom všade sme postavili ľudových kandidátov a pôdu na tolko sme pripravili, že sme základne úfali víťazstvo. A čo sa stalo? Keď sa mala volba o 9. hodine zahájiť, nebolo predsedu! Odkázal nám, že je chorý, a preto pred 3 dňami zaľakoval. To isté sa stalo aj v hévegaskom a dolno-gallajskom okrese, kde sa voličia ešte viac vzdialení sišli, mnohí ani na jarmok v Tate nejšli. Aj títo čakali do 12. hodiny na poludnie. Lenže očakávaní predsedu sa nezjavil; rozhorčení voličia rozišli sa. Dnes 4. to isté sa stalo v Tóvároši a v Szomóde.“ (Veľký krik u ľavičiaci; Bartha: Aj tieto volby vedie *Bánffy*?)

Len v 3 okresoch sa opovážil d-žať volbu,

kde totižto liberáli mali nádej k víťazstvu, ale aj v oslanskom okrese sme my zvíťazili. Či nenie lieku proti tomuto nadužívaniu, s ktorým za blázna držia náš ľud. (Veľký krik u ľavičiaci). Vedeli, že sme my vo väčšine, a snáď úfali, že sa ľud znechutí a na druhý termín sa neustanoví. Mená tých predsedov to sú: Alex. *Kișfaludy*, kráľ. notár; siškáli *Jozef Fridrich* a *Gejza Horváth*; hl. služný *Ján Pöcze*, služný *Ján Davidházy*. Prvý sa zdá byť naozaj nemocným, ostatní ale chodia, a len predsedovať nemajú vôle. Z dvoch okresov sme ešte nedostali zprávy, či tam byly volby, alebo nie.

Molnár potom aj druhú zprávu čítal, ktorá takto znie:

Všetky zprávy nasledovne mám šťastie sdeliť. V tatajskom okrese na týchto miestach sa volia stoliční výborníci: *Tata, Tóváros, Szomód, Alsó-Galla, Héreg, Tarján, Gyermek, Környe, Duna-Almás, Oroszlány*, čili na 10 miestach. Volby na 3—4. nov. byly vypísané. Čo volební predsedovia vyslaní boli: kr. radca a notár *Alex. Kisfaludy, Gejza Horvát, Ján Pöcze, Jozef Fridrich, Jan Dávidházy* atď. Len v Duna-Almáši sme nepostavili protikandidáta. V prvých 5 okresoch nebola volba, v ostatných hej. V Tate v označenom čase zišli sa voličia, keď ale notár poslal pre predsedu, ten odkázal, že pre nemoc zaľakoval. V Tóvároši tiež sa tak stalo, preto ale v tenže deň na koči ho videli v Komárne. (Veľký krik na ľavej strane). Na ostatných troch miestach: *Szomód, Alsó-Galla* a *Héreg*, nemohli na otázku vziať predsedov zďaleka došli voličia, ktorí do poludnia čakali, potom ale hrešili liberálnym tatárom spolu ale smiali sa nad ich chúlitosťou a rozišli sa. V týchto päťoch okresoch istú väčšinu sme mali, predsedovia ale neprišli. Hl. služný doma poľoval, nešiel ale predsedovať; *Dávidházy* ale v dobrom zdraví prechádzal sa. (Výkriky: Nad tým sa nedivíme, dobre, že nenechali strieľať).

Potom ešte i Molnár pridal dakoľko slov k týmto listom, medzi čím ľavičiaci kričali, že liberáli nepoznajú zákon. Molnár sa pýtal ministra, či vie o týchto veciach, a ak nie, či sa chce informovať nechať, a či chce zariadiť vyšetrovanie a dľa výsledku vyšetrovania proti tým predsedom pokročiť. Minister vnútra sľúbil žiadosti Molnára vyhovieť a povedal, že takými veciami nikto nekoná dobrú službu vláde, ktorá len odsúdiť musí také jednanie.

„Sväto-Štefanský Kalendár“

a

„Veľký Kresťanský Kalendár ľudovej strany“

už vyšly z tlače. Cena prvého je 30 kr., posledného ale 25 kr. Oba kalendáre odporúčame do priazne ľudákom, ktorí stoja o to, aby pestovaný bol duch kresťanský, pestované bolo smýšľanie ľudové. Veľmi zaujímavé články a utešené obrazy budú zabávať behom celého roku 1899. všetkých tých, ktorí si daktorý z týchto kalendárov objednajú. Cena je tak ľavná, že od každého vystane, takýto kalendár zaopatrí si. Kalendár je celoročný priateľ domu; my chceme, aby ľudoví kresťania prajného a dobrého celoročného priateľa mali v dome, a práve preto sme znovu vydali oba výš spomenuté kalendáre, z ktorých hocktorý bude slúžiť k tomuto cieľu. Keď znovu vrele odporúčame tieto halendáre cténym privržencom ľudovej strany a kresťanských zásad, prosíme cténých čitateľov našich, aby nás dl'a možnosti podporovali hromadným objednávaním.

Sväto-Štefanský Kalendár

1 kus 30 kr., 20 kusov 4 zl. 80 kr., 50 kusov 11 zl.,
100 kusov 21 zl.

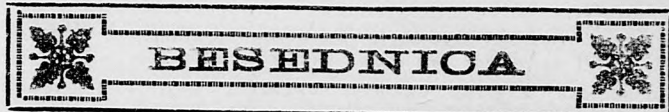
Veľký Kresťanský Ľudový Kalendár

1 kus 25 kr., 20 kusov 4 zl., 50 kusov 9 zl.,
100 kusov 17 zl. 50 kr.

Pošlú-li sa nám peniaze vopred, objednanú zasielku franko pošleme; pri doberke ale nákladné útraty objednatel musí zaokryť.

S úctou

„Tlačiareň sv. Gerharda“
v Budapešti, VIII. Práter u. 44.

Pred našim domčekom . . .

Spieva sa: Na svite štebocú lastovičky.

Pred našim domčekom raste lipka,
na nej si sláviček milo piska;
[jako by chcel vábiť
milencov osláviť
hneď za rána].

Tam ho moja milá často čuje
tam sa v jeho speve zabavuje
[sta by ma čakala
a rada len mala
tu pod lipkou].

A ja sa tiež teším tomu spevu
vďačne sa rozprávam s mojou devou
[keď sláviček spieva,
už sme tam obidva
pod večierkom].

Nad nami mesiacik milo svieti
láskou sa tešíme v nevinnosti;
[sláviček načúva
ako sa rozpráva
šuhaj s devou].

Keď nás už vyočul zas zanôti,
spieva milo, krásne o lúbsti;
[volá milú svoju
ako šuhaj devu
by k nemu šla].

Zachodí mesiacik už za hory
šuhajka srdienko viac nebolí;
[utichnul sláviček
bere sa Janiček
s Ankou domov].

Láskomír.

Sen jedného mladíka.

V istom diele francúzskeho opisovateľa Silberta nasledovnú udalosť čítame. Istý mladík bohabojný a pobožný život viedol, lenže jeho pajtášovia tým ľahkomyselnejší boli a usilovali sa i jeho častejšie zviest, aby účasť bral na zábavách.

On nechal sa nahovoriť, a často šiel zabávať sa, konečne celkom obľúbil tanec. Nebolo tej zábavy

tanečnej, na ktorú by on nebol išiel, jestli mu to len možné bolo.

Jednúc neskoro v noci sa navrátil domov po takej tanečnej zábave. Klakol si pred kríž na stene visiáci, aby si vybavil večernú modlitbu, a'e veľmi ustatý bol, nezadlho zaspal. V tom spánku podivné videnie mal.

Tak sa mu zdálo, jakoby sa pred ním otvorily dvere utešenej siene tanečnej, v ktorej medzi iným aj kríž bol na stene.

Naraz vojšlo do tej siene veľa tanečníkov a tanečnic. Všetci začali tancovať.

Keď tanečníci v tancovaní prvý krát prišli ku sv. krížu na stene visiacemu, všetci počali päsťami nohy ukrižovávať a bit. Keď druhý krát ta prišli, rany Kristové bili päsťami. — Keď tretí krát sa navrátili k podobizni Ukrižovaného, strhli mu s hlavy trňovú korunu a nohama šliapali po nej. — Keď štvrtý krát prišli ku sv. krížu, posmech činili z jeho múk. Keď piaty krát pritancovali ku sv. krížu, do tvári pľuli Ukrižovanému. Keď šiesty krát sa obrátili pri kríži, bok mu prebodli. Keď siedmy krát prišli k tomu krížu, bili ho a na posmech ho mali.

Keď mladík toto videl, svätý hnev a jed opanoval jeho celú bytnosť, vypomstíť sa chcel na haniteľoch a tupiteľoch Ježiša.

Vtedy ale pristúpila k nemu na bielo oblečená postava reknúc:

Čo sa hneváš; či títo iné činia, jako čo si ty pred dakolkými minútami činil? Predo všetkým sám na seba sa hnevaj.

Keď mladík horepozrel, videnie ďalej hovorilo: Vidíš, synu môj, tanec vždy tie najhlbšie rany vsádza drahému srdcu Vykupiteľa, obnovuje jeho prehorké umučenie, ponevác vyháňa zo srdca lásku k Bohu, a napiňuje srdco hrišnými žiadosťami a citami.

Nohama sa šlape pri takých zápaách drahá cena vykúpenia, a pár temnosti refazami otrockými sviaže predrahou krvou Ježiša Krista vykúpené duše.

Po týchto slovách videnie zmizlo, mladík ale do seba vtípiť, z tých pajtášov zbavil sa a nikdy nenechal sa viac do tanečnej zábavy vťahnuť.

Ctený čitateľu, či bys i ty nemal sa teraz k takej veci odhodlať? Jestlis doposiaľ v tejto veci popustil a ľahkomyselný bol, vstúp do seba a k vôli Ukrižovanému slúb, že nikdy viac nepojdeš na tanečnú zábavu.

Pavel Ježo.

2. decembra, v deň cisárskeho jubileuma, bárs je adventný piatok, v Rakúsko-Uhorsku nebude pôst. Jeho Sviatosť totižto z ohľadu na túto veľkú siávnosť, doprial Rakúsko-Uhorsku dišpensáciu tak, že v ten piatok bez hriechu sa bude môcť mäso užívať.

Dar Sultána. Keď nemecký cisár do Palestiny išiel, i v Carihrade sa stavil, kde tureckého cisára navštívil. Turecký cisár veľmi štedre obdaril svojich vysokých hosťov nemeckého cisára a jeho manželku. Tie dary totižto, ktoré tí vysokí hostia v Carihrade dostali, obnášajú vyše 10 millionov zlatých.

Krestanská štedrosť. Nitriansky biskup Imrich Bende v obci Mäčonoku vystavil za 40 tisíc zl. školu. Eš e sa daktori ľudia pýtajú jaký chosť má pokolenie ľudské z kňazských statkov.

Taký magnát, ktorý nechce byť hl. županom. Vládne noviny písaly, že knieža Mikuláš Esterházy nezadlho má byť vymenovaný za hlavného župana šopronskej stolice „Dunántúl“ ale na patričnom mieste sa dozvedel, že tento magnát medzi terajšími pomerami neprijme županskú hodnosť.

V hlavnomestských školách je teraz vyše 71 tisíc žiakov, o 4900 viacej, nežli vľani bolo.

Maďarský spolok sv. Štefana v Budapešti radnych členov má vyše 4 tisíc. Tento spolok pre uhorských občanov maďarského jazyka je tým, čím je Spolok sv. Vojtecha v Trnave pre katolíkov slovenského jazyka.

Obnovenie missii. Farníci bogdanovskí mali po tieto dni pekať pobožnosť. Na pozvanie veľaváženeho p. farára, ktorý o veriacich jak časné tak i večné blaho starostlivo pečuje, vydržovali horliví traja P. P. kapucíni z kláštora pezinského od 7. do 9. tohoto mesiaca obnovenie sv. missii. Na tejto pobožnosti súčasťili sa v peknom počte i obyvatelia z okolitých dedín, tak že náš kostol po všetky tri dni bol až preplnený veriacimi.

Najväčší strom na svete. V cintoríne mexikovského mesta Santa Maria del Tulla v ouxacajskom údolí je taký strom, ktorý už vyše 1000 rokov je starý; jeho objem má skoro 33 metrov.

Následky Bismarckovej politiky kriklavo javia sa v zraste výdavkov na vojsko. Roku 1865—66 Europa vydala na vojsko a marinu 2574 millionov frankov, r. 1869—70 2620 millionov, roku 1875—76 3264 mill., r. 1880—81 3827 mill., roku 1886—87 4221 mill. a roku 1897—98 už až 4596 millionov frankov. Uvidíme, či zakročeniu cára podarí sa zstaviť toto zimničné zbrojenie o preteky, zavinené pazravou potitikou Bismarckovou.

Zpreneverenie sirotských peňazí. V Kalochi prišli na stopu deficitu 25 tisíc zl. v sirotskej pokladnici; pokladník už v chládku sedí. Pána hral, ačkoľvek jeho ročítý plat činí len 600 zl. Ako „H.“ píše, def audáciu ešte v tajnosti držia.

Za 50 rokov 23 ministerstvi. V Rakúsku bolo 23 ministerstvi za 50 rokov (1848—1898). Ministerpredsedami boli nasledovní: Kolovrat, Doblhoff, Schwarzenberg, Bnol, Rechberg, Beust, Auersperg, Taaff, Plener, Hafner, Potocki, Hoherwart, Holzgethan, A. Auersperg, Strehmayer, Taaffe, Windischgrätz, Vielmansgg, Badeni, Gautsch. Najdlhšie udržal sa Taaffe, ktorý 14 rokov sa udržal!

Suchá pálenka. V mnohých sklepoch amerického mesta veľkého New Yorku predáva sa nebezpečné pečivo, ktoré veľmi rýchlo opija. Je to pálenka v suchom vide, majúť opijajúcu moc. Táto tuhá pálenka ešte viac bude tráviť obecnosť, jestli sa rozšíri, nežli terajšie pálené

17 ročný vrah. Pred dlším časom najšit 60 ročnú ženu Karolu Peitl zavraždenú. Jako vysvitlo, jej vrahom bol Fraňo Wagner, 17. ročný cha'an. Kráľovská kuria potvrdila ortel kráľovskou tabuľou

vyrieknutý, dľa ktorého 15 rokov musí stráviť v chládku ten hrozný chaľan. Veru čudno to vyzerá, kde nie je bázeň Božej. B. habojnosť a kresťanský duch nikdy nedopustí, aby kto také ohavné činy stváral, lenže dnes neráz i u pospolitých a mladých ľudí darmo hľadá človek kresťanské smýšľanie.

Vyznačenie ľudákov. Demeter Gyurcsanszky farár v Zákopčí vymenovaný je za dekana turzovského okresu. Ján Budatinsky, farár v Laazne ale stal sa dekanom okresu puchovského. Nech ich obidvoch Pán Boh dlho živí. Srdečne blahoželáme.

Palicovanie v synagoge. Adolf Kleis v Nagyléte v sobotný deň vošiel do synagogy. Zazrel tam ale Jula Rosenfelda, na ktorého zkríkol: Ty zbojník! Potom vo dverách palicami sa tkli jeden druhého. Do tejto parády aj štátne pravotárstvo sa zamieša.

Zlodej notársky pomocník. Julo Janovský, notársky pisár v Pécsvárade, ktorý predtým na viacerých miestach notárskym pomocníkom bol, v tomto úrade viackrát zpreneveril peniaze, následkom čoho ho kurentovali. Pécsváradskí četníci ho už chytili.

Millionar neplatiaci daň. Ladislav Herzfeld pred 20 rokami bol ešte len podomníkom židom, mal somára a jednu káru; neskôr stal sa krčmárom, prišiel do Budapešti, kde domy kupoval a predával. Pred dvoma rokmi ktosi ho oznámil, že je millionarom ktorému gšeft veľa donáša, on ale predsa neplatí daň. Viac svedkov bolo vyslúchané ktorí tiež v takom smysle svedčili. Veľké peňažné gšefty prevádzal, čo ale správe finančnej nedal na vedomie. Po dokončenom vyšetrení naložili mu ročite 1800 zl. platiť, ponač to na päť rokov nazad mal zaplatiť, to malo urobiť 9000 zl. Millionar ale appelloval proti tomu. Appellacia všade bola odmrštená a akty do colného domu boli poslané, kde znovu ho pokutovali. Keď znovu appelloval, vysvitlo, že akty na daň Herzfeldovú vztahujúce sa zmizly. Vyslúchané je asi 60 osob, ktorých svedectvo nebolo prajné Herzfeldovi. Pravdepodobne ešte väčšiu pokutu a daň mu šlahnú.

Luccheni po súde. 10. novembra odznel ortel súdu nad vrahom hriešnikom Ludevitom Lucchenim. Luccheni je veľmi podlý zločinec. Sudcom sa do očí rehotal behom pojednávania jeho zočínu. Ešte i teraz sa chvastal, ako výborne sa mu podarilo života zbaviť Alžbetu, túto najšľachetnejšiu dušu. Tento bezočivec tedy je už odsúdený. Do smrti bude v žalári; prvých šesť mesiacov ale strávi v celkom tmavom žalári. Keď ho odsúdili a ortel sudcami vypovedaný mu sdelili, zvolal: Nech žije anarchia, smrť na aristokraciu!

Človek, ktorý ani svoj majetok nepozná. Mr. Astor, americký millionár ani svoj majetok nepozná; ročite má čistého dôchodku viac, nežli 3 milióny. Len v New Yorku má toľko úradných miestností, že v nich 52 tisíc ľudí pracuje. Neráz sa to už prihodilo jemu, že chodiac po uliciach toho ukrutného mesta, vošiel do sklepu, a až potom sa dozvedel, že aj to je jeho obchod. Aj také obchody má, ktoré čo žije, ešte nikdy nevidel; a len to vie, že dobrý dôchodok mu donášajú, ktorý mu vždy verne doručia v čase termínu.

Cirkevná slávnosť. Na žiadosť mnohých vzdialených, ktorí o pútnické miesto Mariathál sa

zaujímajú, touto cestou na vedomie sa dáva, že krásny gotického štýlu, božskému Srdcu venovaný oltár, dňa 28. nov. b. r., t. j. prvú nedeľu adventnú posvätený, a naň telo sv. Theodory Panny a mučennice slávne prenesené bude. Farský úrad v Mariatháli.

Spisy redakcii zaslané. „Piesne ľudu slovenského“ a „Časopis museálnej slov. spoločnosti.“ V Turč. Sv. Martine. Red. Anton Sokolík.

Ceny v sústrednej trhovej sieni. Mäso hovädzie 72—90 kr. (kilo); baranina 36—46 kr.; telacina 72—90 kr.; sviňacina 60 kr.; slanina 64 kr.; šunka 68—95 kr.; masť 65 kr. — Kura 40 kr., sliedka 65 kr., vykrmená kačica 1 zl. 40 kr., hus 3 zl. 50 kr.; 30 vajec 1 zl. — Hrozno (1 kilo) 36 kr.; hrušky 60 kr.; jablká 16 kr.; orechy 28 kr. — Smotánka (1 liter) 24 kr.; zemiaky meent 3 zl. Jedna hlavka kapusty 11 kr.; 1 kilo zakvasenej kapusty 11 kr.

Púty v r. 1899.

Spoločný pút do Jeruzalema.

Povedie: *Gedeon Demeter*, farár.

Pohnutie: 3. jan. 1899.

Návrat: 27. januara 1899.

Budapešť—Rieka—Triest—Alexandria—Jaffa—Jerusalem—Jaffa—Portsaid—Alexandria—Brindisi—Triest—Rieka—Budapešť.

Cena cesty:

Cestovanie II. triedy 132 zl.) úplné zaopatrenie
Cestovanie I. triedy 290 zl.) behom 20 dňov.

Podobný program dostať u *Gedsona Demetra* v Budapešti II. Bombatér 10 č.

Pút do Lurdu.

Paray le monial, Einsiedeln a Wiltena.

Povedie tenže farár.

Pohnutie: 6. júla 1899.

Návrat: 24. júla. Cesta potrvá 18 dní.

Smer cesty:

Budapešť—Viedeň—Linz—Salzburg—Mnichov, Lindau—Zürich—Genf—Paray le monial—Lyon, Toulouse—Lurd—Toulouse—Cette—Lyon—Genf, Zürich—Einsiedeln—Insbruck—Wiltena—Viedeň—Budapešť.

Ceny: I. triedy 245 zl.) úplné
II. triedy 185 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 105 zl.) 9 dní.

Hlásit sa možno do 10. júna u výš spomenutého farára, u ktorého podrobný program dostať (Budapešť, II. Bombatér 10.)

HOSPODÁRSTVO.

Sadme ovocné stromy.

Ovocinárstvo u nás do najnovšieho času zanedbané bolo. Nikto sa o to nestaral, aby skrze našich opatrných a múdrych predkov sadené stromy, ktoré z väčšej strany r. 1880. vymrzly, novými vynahradené byly. Tak sa potom stalo, že na našich horných stranách sú mnohé dediny, ktoré pôdu súcu majú pre ovocné stromy, a predsa v tých dedinách mnohokrát bár by si — jako sa hovorí — ľudia za ovocie oko dali vykľaf, predsa nie užitočné stromy ovocné, ale vrby sadia, alebo zhola nič nesadia. Kedykoľvek idem cez pustú dedinu, kde ovocných stromov nevidím, aj nechcejúc v duchu si myslím, že v takej dedine darobné je predstavenstvo, preto že obyvatelov nenahovára, nenutí k tomu, aby si v zahradách a na poli ovocné stromy sadili.

Na našich horných stranách mnoho je obcí, kde z celého jejich poľa jedna polovica, alebo aspoň tretina rozprestiera sa na naničhodných vrškoch, brehoch, kde ubohý roľník naozaj v potu tvári rípe neúrodnú pôdu, kde jedna zasiata merica zbožia keď mu dá 2—3 merice, už je vtedy dobrá úroda.

Pytám sa, či by nebolo lepšie, keby sa takéto plané zeme ovocnými stromami vysadily? Zaiste! Nuž a čo-že je príčina toho, že tie neúrodné vršky stromkami vysadené nie sú? Nič iné iba darobnosť, a lenivosť. Aj to sa mnohokrát prihodí, že jeden alebo druhý najde sa, a svoju rátu vysadí, ale samopašné decká, ba mnohokrát odrastení chalani stromček od koreňa zlomia a bičisko si z neho urobia. Ký div, že potom aj najhorlivejší priateľ ovocných stromov chuť ztratí. A jestli samopašníci stromček za mladý nepokazia, a stromček vyrastne, a ovocie donesie, sotvaj sa na ňom ovocie zapalovať začne, keby na ňom spal, predsa mu ho oberú. Tomuto len tak sa dá odpomôcť, jestli v dedine každý si sadí ovocné stromy.

Skúsení ovocníci tvrdia, že ovocný strom do 10. roku svojmu gazdovi vyplatí všetky útraty. Toto sa rozumie len o stromoch dobrej sorty, a nie o tak zvaných vrbovkách prleníciach, kobolnačkách atď.

Jestli teda dobrej sorty strom už do 10. roku gazdovi všetky útraty vynahradí, ktoré on mal pri dochovaní, sadení, koľko-že mu donese po roku 10-tom? Zaiste o mnoho viacej, jako si on myslel. Každý ovocný strom

jedno s druhým opravdive len v 10-tom roku začne hojne rodiť. Takto s roka na rok rodí viacej, až asi do 50. roku, dakedy aj ďalej. Úroda stromu vyše 10 rokov starého sorty fajnovej býva šacovaná na 10—15 zl. ročite.

Povedme, že jeden gazda niekde na vršku má roľu pod jedon joch veľkú, t. j. 1600 □ siah obsahujúcu. Vďačne by ju dal do árendy za 5—6 zl. Ale načo je komu taká roľa, kde sa ťažko ore, a kde úroda lebo slabá, alebo žiadna nebýva? Konečne chytí sa rozumu a roľu stromami vysadí. Jeden stromček od druhého sadí na 4 siah, a tak na celý joch vysadil práve 100 stromčekov. Stromčeky kúpil po 40 kr., koly ku stromčekom po 5 kr., sadenie od stromčeka platil tiež po 5 kr. A tak všetky útraty urobili 50 zl., čo všetko je veľmi vysoko rátané. Stromčeky zasadené týchto 50 zl. mu istotne vráta aj s úrokami za 10 rokov, alebo ešte aj prv. Po 10 rokoch 100 stromov mu donese 1000, t. j. jeden tisíc zl. ročite, niekedy aj viacej. Nuž pýtam sa vás, drahí krajanovia, či je hodno, či sa vyplatí sadiť fajnové ovocné stromy, alebo nie? Zaiste ano! Nemci sú v tomto ohľade o mnoho múdrejší, jako naši Slováci. Oni majú jedno porekadlo, ktoré takto znie: „Hast du einen Raum, setze dorten einen Baum,“ čo v našej reči znamená: až máš nejaké miesto, zasaď tam strom. Na základe tohoto porekadla múdri Nemci vo dvore, v zahrade, po vrškoch ovocné stromky sadia, mnoho peňazí utržia, a čo nepredali, to doma lebo usušia, vypáľa alebo s dietkami užijú, čo je veľmi zdravé. Naši Slováci by sa o mnoho lepšej mali, keby v tomto ohľade Nemcov nasledovali. Nemeckí gazdovia si nezťažkajú štepy za *drahé peniaze* kupovať, lebo vedia, že ten stromček, keď odrastne, im to stonásobne vynahradí.

Naši gazdovia slovenskí, keď aj sadia, zle to robia. Poviem vám teda aspoň na krátko, že pri sadení stromov čoho sa máme držať.

1. Kde gazda zahradu má stromami naničhodnými husto preplnenú, múdro urobí, keď chytí sekeru a do radu všetky vytne, a ju znovu vysadí.

2. Keď zahradu očistil od naničhodných stromov, v *jaseni* vykope vyše jedného metra hlboké a široké jamy. Preto v *jaseni* má jamy vykopať, aby zem v jamách vymrzla, skrze slnko a povetrie sa zúrodila, a tak súcou sa stane k tomu, aby v nej stromčeky bujno rástly.

(Dokončenie nasled.)

DOPISY.

RUŽOMBEROK, 8. nov.

Hlbokostený Pán Redaktor!

Dnes previedla sa u nás voľba stoličných výborníkov. Až na jedného p. Karola Hradský prepadli 2 kandidáti ľudoví. Voľba vypadla nasledovne: Angyal Štefan, železničný merač dostal 259 hl., Jozef Tholt, matrikár 283, Karol Hradský 289. Prepadli pán Ján Vlošák 242. Jozef Novák 238. Edo Lehotsky, matrikár a notár.

Poučná voľba vo všetkom, zvlášť ale pre ľudovú stranu. Táto strana súc si istá víťazstva celkom ponechala ľud. Ani z ďaleka nemyslela, že sa za 3 roky mnoho premení. A veru smenilo sa to náramne, bo keď pred tromi rokmi by nebol náš ľud za žiadnu cenu hlasoval na liberála, dnes bez hryzenia svedomia oddával hlasy matrikárovi.

Keď pred tromi rokmi náš ľud obchodil žida, lebo vedel, že žid a liberál je jedno, dnes sa mu dal viesť.

Najšpatnejšie sa chovala istotne Lisková. Títo bez učiteľa ale aj bez kňaza na čele so židom šli hlasovať. Rozumie sa, že na liberálov. O druhej na dôvažku prišli ešte aj oba učiteľia. No tu naša ľudová strana zapredala. Pri poslednom stoličnom zasaďnutí prišla na pretras otázka liskovskej krčmy. Liskovci t. j. len úrad dal obecnú krčmu pod rukou Davidovi Hofmann za 400 zl. Istý žid menom Ignác Fischer dal ofertu na 600 zl. A stoličný výbor sa dopustil tej nezákonnosti, že potvrdil smluvu so židom tajne uzavretú.

Učinil toto výbor na doliehanie ľudovej strany a liskovského pána, ktorý žida odporúčal a šiel s ním osobne k fôjšpánovi.

Ako ho tam, predstavil nevieme? Ľudovým ale výborníkom ho predstavil ako jediného ľudového žida na svete.

Ďakujeme pekne za takého ľudáka. Vskutku žida hodná odmena. Ľudáci ho oratovali a Liskovej na hrtan obesili a on celú obec odvedol od ľudovej strany. No veď mu ľudová strana neostane dlžná, lebo čujeme, že Liskovci appellujú proti výroku stolice a ľudová strana sa ho zas zaujme. Rakovský i Hanka budú zas v jeho záujme robiť.

Našou zásadou má byť židovi neveriť, trebárs ho aj kňaz odporúča.

Lúčky sa tiež celé zpreneverily. Angyal im slúbil krčmu a horu. Pekne ste vyšly milé Lúčky, za krčmu sa predáte.

Duchu Mašurov, kde-si?

Spočívaj tam v ďalekej zemi. Istotne tvoje prachy sa obracajú v hrobe a volajú: „Otče odpusť im, lebo nevedia čo činia!“ On bojoval celou silou proti pijatike a vôbec proti krčmám, a dnes po dvoch rokoch jeho veriaci sa predajú za krčmu liberálom.

Čo on celou dušou nenávidel, za to čo judášsku mzdu sa dnes predávajú. Tak sa časy menia, tak tento svet beží. Šipoš a Štefček v Ružomberku tiež dokázali, že ich ľudová strana dnes tri roky vyvolila. Šipoš dostal aj dnes 2 hlasy, len-že s krížom na dôkaz toho, že ľudovej strane odumrel. No nech spočívaj v pokoji. A veríme, že viac z mrtvých

ani nevstane. Odzvonili mu navždy. — Vodcovia ľudovej strany učte sa z týchto volieb, že čert nespí. Keďby ste sa boli poradili a pekne sriadili, ani liberálne sľuby by vás neboly premožly. S ľudom sa viac zaoberať, ľud poučovať a povzbudzovať, a viac neprepadnete.

Kde sa kňaz s ľudom zaoberá, tam ho aj nasleduje. V Ľudovej, v Lykavke a Stankovanoch veru nebolo liberála. A komu sa to má poďakovať? Horlivým farárom.

Takýmto kňazom privoľávame na slávu.

L'udák.

RUŽOMBEROK, dňa 10. nov.

Dvojctíhodný Pán Redaktor!

Voľba stoličných výborníkov v ružomerskom okrese dňa 8. nov. previedla sa. Výsledok je, ačpráve sme od liberálov jedno miesto zaujali, ponevác na miesto liberála Eduarda Lehoczky zvolený je Karol Hradzsky, ľudák — pre nás nie veľmi priaznivý. My sme boli v tej nádeji, že všetci traja nám vyndú; však ale inakšie sa zvedlo. Lúčkam sľúbili liberáli tri licencie — a za to nás nechali, Liskovcom zas že napozatým obecnú prirážku — jako ich krčmár Hoffmann neplatí, i oni platiť nebudú. A hľa títo sadli na lep liberálov. Ubohé ženy liskovské doma modlili sa za šťastie ľudovej strany, a ich mužovia za ten čas pridú do Ružomberka, odhodili ľudové kartičky a sadli na lep židom: Kundízovi a Hoffmannovi. Ej liskovské ženy inakšie ste mali urobiť, keď ste vedely po dedine sbierku učiť na útraty cestové pre deputáciu žien ktoré, do kapitule išly pýtať predešlého kaplána, lepšie by ste boly urobili, keby za tie peniaze boly ste najaly príležitosti, a vašich mužov pekne ruče na voľbu dovezly. Nešťastie bolo na ľudovú stranu, že liskovsky pán farár k voľbe nedošiel, on sa totižto veľmi prestídl, keď bol v Mikuláši s Hoffmannom v záležitosti vyarendovania hostinca pod rukou. Sláva ružomerským ľudákom, lebo asi päťdesiat hlasovalo na všetkých kandidátov našich. Druhá polovica nemá žiadnych zásad, pri nich je len polčlovek, ktorý je neni Ružomberčan.

Diho to i tak nebude trvať, tento veľký okres podelia, a vtedy dožijú, že ich štátny úradníci a židia v stolici zaspújovaf budú. Pri manipulácii kartiček vyznačil sa voláky Julo Slušný z Ružomberka; poznať, že je nie mešťan. Opravdivý mešťan — bárs je i v úrade, na takého smutné remeslo sa nepodoberie, s Bohom.

Volič.

MURÁNHUTA, 1898.

Váženo Ctený Pán Doktor!

O anarchisme sa už mnoho a rozmanité v rozličných novinách popisalo, zvlášť od tej doby, čo netvor, ktorý spáchal zločin do neba volajúci zavraždiac úkladne nevinnú, bezbrannú chorú paniu, ktorá jakživ nikomu nič zlého neučinila, ale len dobré kónala, len preto, že stála na výške trónu cisárskeho, našu to milovanú kráľovnu Alžbetu — tento prekliaty padúch rodom Talian menom Luigi Luccheni náleží k sekte „anarchistov“ ktorí majú za heslo: „Ani Boha nechceme, ani pána!“ a jejich privrženci už zo sveta sprevadili, zavraždili cára Alexandra II. presi-

denta Carnota, presidenta Canovasa a spáchali mnoho iných vražedných útokov bez toho, že by sa bola Europa zo samého židovsko-zednárskeho liberalismu proti prekliatym lotrom týmto náležite bránila. Možno, že snáď tento posledný jejich zločin vyburcuje ju z povážlivej jej otrlosti. — O anarchisme, jako hoverím, sa už mnoho a rozmanite v rozličných novinách popísalo. I v našom „Krestanovi“ v čísle 40. na str. 2. o anarchisme písal Štefan Pesek. I ja som si umienil, že tiež nečo o anarchisme napíšem a slávnej Redakcii v Krestanovi uverejniť zašlem. Myslím, že sl. Redakcia prítomný môj dopis o anarchisme do koša nehodí, ale ho uverejní a ct. čitateľom „Krestana“ sdeli, ktorí potom nech posúdia, nech kritiku vynesú, či je to pravda alebo nie, čo ja o anarchisme píšem a v Krestanovi uverejniť dávam.

Najsamprv je nám treba vedieť rod — genealogiu — anarchismu. Je nasledujúci:

Kniha rodu anarchismu syna satanášovho, syna belzebuba. Belzebub splodil starý židovský farizeizmus, ktorý Pána Ježiša Krista zavraždil, ukrižoval. Tento syn belzebuba starý farizeizmus splodil jak židovský talmudizmus, ktorý už mnoho, veľmi mnoho zlého vo svete natropil, a až posa-ád tropí a ustavične proti cirkvi Kristovej rýpe. Tento talmudizmus splodil pak fraimaurerizmus tohoto zúrivého, frenetického, zbesilého nepriateľa Pá a a Boha nášho Ježiša Krista a jeho sv. cirkve. Tento zbesilý fraimaurerizmus splodil pak židovsko-zednársky liberalismus, najhroznejší to mor hubiaci národy, jako ho nazval slávnej pamäti papež Pius II.: „Liberalismus perniciosissima pestis.“ Liberalismus pak splodil socialny demokratizmus podkopníka, rýpala základou spoločnosti krestanskej. Demokratizmus pak splodil anarchizmus a jeho bratov komunizmus a nihilizmus, týchto najohavnejších padúchov, lotrov, krvožižnincov, mordárov, vrahov. Anarchizmus pak splodil už mnohých parghartov sebe rovných, najnovšie splodil ohavného padúcha, krvožižnivého mordára, kráľovraha Luigi Lucchiniho, ktorý úkladne zákernicky zavraždil 10. sept. t. r. našu milovanú drahú nevinnú kráľovnú Alžbetu,

Tak tedy židovský farizeizmus, židovský talmudizmus, židovský fraimaurerizmus, židovsko-zednársky liberalismus; socializmus, anarchizmus, komunizmus, nihilizmus, a kto vie, aký ešte ismus, gazemberizmus, lotrismus, to sú všetci synovia, pangharty, fatúchy be zebudá stanáša na samom dnec horúceho pekla splodené, zrodené a ztade na ten svet na túto zem samým satanášom belzebubom vyvedené, a zednár, liberál, liberálny tatár komunista, nihilista, anarchista sú vlastní bratia. Všetci títo a všetci lotristi neznabohovia, nevercovia môžu si bezpečne podať ruky s anarchistom vrahom Luigi Lucchenim a reknúť mu: servus pajtáš, zdrav buď bratu, vitaj nám, eviva, živio, éljen, hoich! Dobre si sa držal, zname-

nite si vykonal úlohu anarchistickú, dokázal si, že si echt trinástej próby anarchista, eviva! Či nie? Ba ver, že hej. Veď židovský fraimaurerizmus, židovsko-zednársky liberalismus tatárizmus káže páchať, ktonať to, čo spáchal, čo vykonal prekliaty padúch vrah anarchista Luigi Luccheni; káže páchať vraždy, kráľovraždy, kňazovraždy. Slyšme: „Ausrottung der Saaten und Monarchen. Gründung einer Welt-Republik. Die Welt wird nicht glücklich sein, so lange man nicht alle Priester und Könige ausgerottet hat. Ja alles ist erlaubt sie zu vernichten: die Gewalt und die List, das Feuer und das Eisen, das Gift und der Dolch; der Zweck Heiligt die Mittel.“ Vid. Die Freimaurerei in Staaten von Franz Ewald. München 1896. pag 9 a 10. — T. j. Vykorenenie štátov a monarchov, panovníkov, a založenie svetovej republiky. Svet nebude do toho šťastný, dokúď všetci kňazia a kráľovia nebudú vykantrení povraždení, zničení.

Ano, všetko je dovoleno ích vykántriť, povraždiť, zničiť; násilnosť, faloš, lesť, oheň, železo, otrava, jed a dýka, cieľ posväcuje prostriedky.“ Toto učí, toto káže židovská fraimaureria, židovsko-zednársky liberalismus. No, či toto nezneje po anarchistický? či je to nie echt anarchizmus? či padúšsky vrah anarchista Luccheni nejednal dľa tohoto židovsko-zednárskeho, liberálno-tatárskeho učenia, kázania? Ba veru že. Vzal do ruky dľa návodu židovsko-zednárskeho dýku a vrazil ju do srdca nevinné kráľovnej Alžbety a zavraždil ju. Židovská fraimaureria, židovsko-zednársky liberalismus má na tejto ohavnej vražde, kráľovražde v prvom rade najväčší podiel, účasť. Židovská fraimaureria, t. j. žido-zednári, židovsko-zednárski liberálni tatári môžu sa teraz biť v prsá a zvolať: „nostra culpa, nostra culpa, nostra maxima culpa!“ t. j. „naša vina, naša vina, naša najväčšia vina,“ vraždy na nevinné kráľovnej Alžbete spáchanej! Ano židovská fraimaureria vtisá tak rečeno vrahovi anarchistovi Lucchenimu tú vražednú dýku, ktorú zákernicky vrazil do srdca nevinné kráľovnej a ju usmrtil.

Dobre tedy píše párižský list — noviny — „La Croix“: Kto je vinnen anarchizmom? Všeobecne preklína sa anarchista Luccheni vrah nešťastnej cisárovnej rakúskej.

V prvej rade odsudzovateľov kráča všetek sekulársky zednársky socialisticky tisk — noviny — od Jaurésovej „Petite Republique“ až k Tempsuc“ jehož jeden hlavný redaktor protestant Presence bratričkuje sa s jarižskými anarchistami. Jejich pokrik rozhorčenia pochádza z prirodenej dobroty; jest ešte u nich jakýsi základ pectivosti.

Ale pokrik jejich také znamená: „Neob inajte nás, my sme to neudelali!“

(Dokončenie nasleduje.)

Od ŽILINY dňa 10. nov.

Vážený pán Redaktor!

Ponevác, ja už od počiatku tohoto premilého „Kreštana“ nášho čítavám, a mnoho dobrého a užitočného vždy v tejto studnici nachádzam, zaumienil som si, že bárs neučený som, trebárs som mluvnice slovenskej v ruke nemal, dačo vám napísať pri príležitosti majúcich sa volieb do stoličného výboru; tu na okolí a v Žiline sa chystajúci, liberáli veru nespia; vo dne v noci sú apoštolmi liberálizmu, a najviac im spať nedá bánovský okres; chodia a luhajú ľudovým voličom, že to všetko ináč pôjde, ako pri ostatnej volbe stoličných výborníkov, že to išlo veľmi divo, že ľudia zdivení boli za ľudovú stranu, kdežto teraz vraj i sami kňazi budú na liberálnu stranu, a kandidáti liberálni sú už aj postavení. Čo ma najviac prinútilo pero chytiť. Ale ja to neverím, posavád nás nenechali a s nami vydržia až do ostatku. Jest pravda, že voličia ľudoví ešte žiadneho hesla nemajú, kedy bude volba, a ktorí ľudoví kandidáti sú, čo je i chyba veľká, lebo ľudáci nebudú sa vedieť od razu držať, tak ako pri ostatnej volbe budatínskej za Váhom. Tam ľudová strana silná bola a predsa prepadla, preto, lebo nemali jednoty, jedna obec toho myslela druhá toho, a že sú teraz také plány porobené, že pred určeným časom volby len neskoro dajú vedieť, v ktorý deň volba bude. A preto prosím vysoko ct. pána Redaktora, aby ráčil vyzvať vodcov ľudových aby nelutovali času a unovania, voličom ľudovej strany dať na vedomie za včasu, kedy bude volba, a ktorí sú kandidáti ľudovej strany ha hneď i kartičky napísať. však všade je silná ľudová strana a k víťazstvu musí prísť, jestli lahostajní nebudú vodcovia ľudu. Ostávam s poníženou úctou *Ján Dubík.*

Z BELGICKA, 10. nov.

Vážený Pán Redaktor!

V Belgicku v obci Féu pri meste Mons v acej baní na uhlie jesto; v jednej bol dozorec nad robotníkmi, ktorý mal jedného syna 17. ročného, ktorý bol pokazený socialistami; keď jakú prácu započal, a nebola mu po vôli, hneď začal proti Pánu Bohu rúnať, že darobný Boh, prečo mu nedá, aby jeho práca išla dobre, že keď je Boh prečo mu nepomôže, že on ináč v Boha neverí.

Preto ale jeho otec ho napomínal, aby neočúval Bohu rúhavé slová socialistov, on si to ale nechcel všimnúť.

Na raz v jeden deň, keď začínal svoju prácu, vozíky s uhlím doházať na obyčajné miesto, vozík mu z kolaje vyskočil, on ale začal rúhať proti Pánu Bohu, že keď jest Boh, aby mu pomôhol.

A keď nemohol uvádať, vtedy povedal, že je Boh nezdařený darebák, keď je Boh, aby prišol, že sa bude s ním biť; a že keď hovoria katoľci, že sú čerti, volal, aby mu išli na pomoc.

Prehovoril že jak nepridú, bude sa s čertami biť. Naraz ho začne s jednej strany do druhej o skaly hádzať a začal čerieť, pritom spolu jeho pracovníci volali o radu, ale pomoci nebolo, keď ale jeho pomocníci mu začali porúhať, dvíhať na železnú kolaj jeho vozík, vtedy začalo aj jeho pomocníkov hádzať o uhlie.

V tom jeden v Boha veriaci robotník povie, že on pozná pobožného katolíka medzi robotníkmi aj

druhého, čo je v ruženci, aby tých zavolaí Boha prosit nad ním za jeho rúhavé slová, a tak s pomocou týchto nábožných mužov skrz modlitbu sa oslobodil od nemoce.

Kreštanskí rodičia nech sa majú na pozore pri svojich dieťkach a nech ich chránia od socialistov.

Jozef Veselý.

Kreštania!

kupujte len u kreštanov!

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštana“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverenit v najbližšom čísle.

Zuzkár v Trebaticiach. Už pohanský mudrc Aristoteles povedal, že prvý pohár liehového nápoja je pohárom zdravia, druhý je pohárom dobrej vôle, tretí je pohárom lítosti, štvrtý ale je pohárom potupy. — *Jožko Lapaj v Trebaticiach.* Dobré víno a krásna manželka sú sladkým jedom. V tej druhej veci vám nemôžem rady dať — *Anna Pjšná v Tek Žna* má byť taká, jako slimák, vždy má byť vo svojom dome; ale aj nasmie byť taká, jako slimák, aby všetko nosila na chrbáte, čo len má. — *Utrápený Vá;* naozaj lutujem, ale povezte vašej, že som jej čosi odkázal. Totižto, aby bola odhlasu (z ene) podobná. Nech vám vždy odpovedá, pkerúc sa jej dačo pýtate; lenže aj nech neni taká, jako ozvena, ktorej je vždy posledné slovo. — *Utrápený v Č Žna* má byť taká, jako hodiny na veži, v práci akurátna. Ale aj nasmie byť taká jako hodiny na veži: aby ju celé mesto počulo. — *Krakovany.* Len čakajte, snád sa toho len vyčkáte. — *Topolčany.* Veru kreštan aj má byť, a aj nemá byť taký, jako včela. Má byť taký usilovný, jako včela; lenže, keď ho prenasledujú, nemá tak jazykom šúpať druhých, ako včela. — *Dubík, Laufer Bpešt, IV. Zabárus u. 1.* — *Ondrej Rojko.* Nebojte sa, všetko uverejníme, jakonhle nám to možné bude. — *Ľudové Noviny* Výberné oči náte. Tá poznámka trefá boia. — *Jozef Chamrdák.* Povedzte bratovi, že fískal nasmie byť rychrátom; čuduj m sa lebo viem že kde fúzy tam rozum. — *Lopašov L. K.* Máte pravdu, že radšej než ť nežli v otroctve žiť. Lenže liberáli tak si myslia, že radšej v otroctve hrnce vylizovať, nežli na slobode hladovať. — *Topolčany.* Ale

komu-že dala už kedy náruživosť dobrú radu? — Nerobte si z toho nič — *F. G.* — lebo však i biela lalija má tmavý stien. — *Časkovce.* Preto je vám viera potrebná. Bez nej by vám ani nenapadlo, že i podnebie pod slnkom nachádzajúce sa má oblaky; zlá vôňa ale právne sa nazýva nátkou ducha. — *Hlohavec B.* Veru tí panáci žiadajú, že keď človek medzi slepých príde, aby aj on zazmúril oči. Preto ale nemiešajte sa medzi nich, lebo kto s krivým chodí, aj on sa naučí krívať. — *Amerika H. K.* Skupán a pyšný človek nikdy nemá pokoja. Preto je aj ten zednár taký. — *Lubina. H. J.* L'udom vždy bola a bola potrebnou obapolná pomoc. Vefa môžete docieliť, všetko ale nie. Keď si sám nepomáhate, jako že vám má Bch pomôcť. — *Opleckár.* Nádej ešte nikoho nezahanbila. Nádej i dľa mudrca Aistotelesa je snom živého. Preto ale dľa svätého Písma prekliaty je ten človek, ktorý dôveruje v ľuďoch. — *Spisovateľ.* Kto sa hnevá, pravdu nezná. A poved pravdu, prebijú ti hlavu. Ťažko je svetu ľahodiť. — *Vrbové L. S.* S kvapkou octu viac múch nachytáte, nežli s okovom octu. Ukroťte svoju náruživosť, potom menej nepríjemností budete mať. — *Michal Kurálko v Haši.* Každý katolík je oplán, ktorý obchádza kostol a spovednicu, lebo poriadny človek plní všetky svoje povinnosti, nielen ľudské a občanské ale i kresťanské.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unávanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej, direkcii. Ved to potom vykoná. Úradná reklamácia ma ten osôh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslné

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. Zbožie. Pšenica (zito) banátske 10.00—10.20. Od Tisy 10.10—10.76. — Od Pešti 09.70—10.75. — Zadunajské 10.42—10.60.

Raž 8.10—8.15.

Jačmeň na krmenie 6.20—6.50. — Do pálenice 0.00—0.00. — Na pivo 7.80—8.70.

Oves 5.75—6.10.

Kukurica 5.50—5.70.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
16.80	16.30	15.70	15.00	14.30	13.70	12.30	10.00
			7 $\frac{1}{2}$	8			
			8.20	6.10			

Otruby fajnové 3.95, grobovité 3.95.

3. Strovy. Veľká biela fizula 6.75. — Malá 6.75. Hrach 08.50. — Pšeno 11.75—9.50. Konopné semä 10.50—11.00.

4. Semä na sejbu. Červená datelina 42—45 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 46—52 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. Hyd a vajca. Kura 60 kr. — Slipekka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 2.60. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.90. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.

6. Svine. Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. Telce. Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. Masť a slanina. Sviňská v sudoch 58—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 60—67 zl.

9. Remeň funtový od 14—18 kl. terey 142—144.

10. Kraviny vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. Tefaciny barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. Potrava. Seno. Lúčne seno 2.00—3.00 kr. — Slama. Na postielanie 1.40 kr. — Žup 1.90 kr.

Čo je Kathreiner-ova

Sladová káva Kneippova?

Odporúčania najhodnejší, jedine zdravý, pritom najchutnejší a najlacnejší kávový nápoj. Ona je čistý prirodzený výrobok v celých zrnkách a čistá od dokázaných, zdraviu škodlivých súčastí zrnovej kávy. Kathreiner-ová sladová káva Kneippova má jediná ten obľúbený zápach zrnovej kávy, ktorý obdrží skrze najvyššími odborníkmi vyprobovaný a všade uznaný Kathreinerovský spôsob dorábania. Jej hodnota je trojnásobná pre zdravie, chuť a sporivosť. Oprávdom „Kathreiner“ by nemala viac chýbať na žiadnom rodinnom stole.

K čomu slúži Kathreiner-ova

Sladová káva Kneippova?

V statisicach rodín, ako aj v najviac verejných ústavoch ako dodatok k zrnovej káve, ktorú ona v jej chuti pôzifnejšou a príjemnejšou učini. Veľký počet vynikajúcich lekárov predpisuje Kathreiner-ovú Sladovú kávu Kneippovú ako jedinú odporúčaniahodnú náhradu za zrnovú kávu, menovite pre deti, pre choré a slabé osoby. Podporujúce chuť k jedlu, ľahko ztraviteľná Kathreiner-ova Kneippova Sladová káva aj skrz jej dobrú, príjemnú chuť po krátkom privyknutí všade sa pijať vždy s väčšou obľubou.

Nech sa Kathreiner-ová Sladová káva upotrebi niekoľko ráz ako dodatok alebo čistá, viac sa od nej neodstúpi!

Všade sa môže dostať.

Výstraha od naničhodných napodobnenín!

Ján Bónisch,

majiteľ obchodu na papier a písacie nástroje.
V Prešporoku (Pozsony, Országot č. 69.)

Odporúča veľact. obecnstvu svoj bohatý zariadený sklad, kde dostať za ľavnú cenu rozličné do náboženského oboru patriace články jako sväté obrázky (s rámkami — i bez rámkov) sochy svätých, pátričky, modliace knižky (slovenské, maďarské i nemecké) v jednoduchom i skvostnom vydaní, medajle, piesne na križovú cestu a na púť. — Držím bohatý sklad s rozličným školským i písacím nástrojom; tu možno dostať jemno vystavený listovný papier, perá pečatný vosk každej farvy, papier na kreslenie čeridlo, (tints) gummu, nožiky, papier na cigarety (papirosky) jako aj všetky potrebné veci k hotoveniu papierových kvetov, obchodné a iné vedúce knihy, písací papier a papier na obalovanie (pakovanie). Tiskopisy sa veľmi lacno vyhotovujú.

O podporu veľacteného obecnstva uchádza sa

Ján Bónisch.

Objednania z vonkova sa náležitým spôsobom vybavujú.

8-10

Obrazy v ramoeh možno dostať i na splácanie.

Mosadzný štátny medail
 1889 v Päťich Kostoloch.

Založeno

Strieborný medail
 1891. v Temešvári.

Mosadzný medail za
 umenie 1891. Triest.

1879.

Mosadzný medail
 1896. v Budapešti

Albin Firatkó

sochar a staviteľ oltárov

v Päťich Kostoloch, Perczel u. 25.

Odporúča sa k vyhoveniu všetkých

kostolných umeleckých diel z dreva,
 kameňa a gypsu atď. atď.

Robí oltáre, kazateľne, spovednice, modliace stolce, kostolné lavice, krstedelnice atď. vo všetkých štýloch jednoducho a umelecký.

Hocaké sochy svätých

robí z dreva, kameňa a massy.

Obnovuje

a dl'a žiadosti opravuje.

TLAČIAREN

SVÄTEHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmeami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstvá na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

NEMOCNÝM L'UĐOM

POTECHA A POMOC

ktorí na stužkovú hlístu a na žalúdok trpia.

Stužková hlístu i s hlavou vyženie sa bez bolesti za šesť minút.

Ochranný znak.

Pravdivé dostať jedine v lekární JOZEFA SCHNEIDER v Rešici, hlavná ulica 6. (Dolnie Uhorsko). Za rýchly a bezbolestný istý účinok rukujem. Neškodí, bars nenie stužkovej hlísty. Vek udat' treba. Zákonne chráneno. Jedna škatula s doberkou 3 zl. 60 kr. Znaky stužkovej hlísty sú tieto: Bledosť tvári, mútny zrak, svetlé prstene okolo očí, chudnutie, nečistý jazyk, netúženie po jedle, človekovi zle prichádza, vracal by a závrat má, veľa šlajmu, vpuchnutie tela, žalúdok je kyslý, záha páli, grganie, pichanie a bolesť v črevách, klopanie srdca, neriadne koluje krv, u ženských hlavy bolenie, náchylnosť k zrotenosti, žiadanie smrti, zunoovanie živcva. — Ďalej dostať tu i všade v lekárnách Antonové tašky Schneiderové, ktoré sú ešte neprekabátené z ohľadu účinku. — Jedna škatula stojí 2 zl. 50 kr. Pri tuhej bolesti veľká škatula 4 zl.

Opravdivo dostať, jedine v lekární

JOZEFA SCHNIDERA v Rešici (Dolnie Uhorsko).

7-10

„JANUS“

vzájomná život poisťujúca spoločnosť
založená r. 1840

dľa najrozličnejších spôsobov

PRIJÍMA POISTENIE PROTI SMRTI A NEHODE ŽIVOTA.

Uznalé podmienky.

Poistenie v páde vojny bez náhradného poplatku.
Nenapaditeľne zaviazanie. Ľavné poplatky.

Ustav založený je na základe vzájomnosti, a tak ročitý chosť prípadne poisteným členom.

Od jestvovania ústavu 57 rokov poistené bo'lo
104,500 osôb

**so základinou 265,000,000 a s
1,655,000 ročitým prípadkom.**

Členom a ich zákonitými potomkom vyplatilo
sa 39,820,000 korún.

Pod spôsobom výhry nazpät sa vyplatilo
3,900,000 korún.

Zaručenostný fond vyše 24,700,000 korún.

Hlavný jednatel:

Štefan Zseitlik, Nová - Ves.

Vážna vec pre chorých na pl'úca.

Paríž. Bordeaux, Brussel 1897. čestný diplom, zlaté
medaile

7-10

borový výťah

Patra Kautena

Účínok je istý aj v tých najnebezpečnejších
pádoch. Veľa listov uznania od lekárov a vy-
soko postavených osôb. Cena litra 25 zl., 1/2 litra
12 zl. 50 kr.; 1/4 litra 6 zl. 25 kr.

Opis zdarma. — Opravdivý len u dorabateľa.

Lekáreň: **Jána Beckera,**

ku sv. Trojici v Billéde (torontálska stolica.)

Jediný domáci výrobok,

dostať ho

*Tausig J. Budapešť VII/4 Csömöri
u. 23/a 1. em. Füredy L. Budapešť
VII/a4 Ovoda u. 24. sz.*

Domáci výrobok.

Domáci výrobok.

Chýrečný 1998. č. najnovší popravený

13-30

Voltov kríž.

Takým osobám, ktoré kríž nenosia,
Voltová hviezda.

Deťom a mladým ženám: *Voltové srdce.*

Voltový popravený kríž miernym ale neprestajným magne-
tičným elektrizovaním lieči nasledovné nemoci:

Lámka, trhanie, slabosť, bezsnivosť, chladnosť nôh a rúk,
zrnenosť, bládnicu, záduch, kŕče, otuhlosť, choroby kože a žalúdka,
histeria, hlavybolenie, kašeľ, zvonenie ucha, klopanie srdca, kolika
atď. atď.

Cena 1 zl. 80 kr.; čo poslali sa vopred. nákladné
trovy my zaokryjeme. Cena Voltovho srdca 1 zl 50
kr.; s doberkou o 20 kr. viac; stužka 20 kr.

Predavačom ľavnejšia cena.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO
„KREŠŤANA“ PRIJÍMA.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický
cent stojí 6 zl. 50 kr.